

SOC188 Město: místo, prostor, společnost

Vyučující: Doc. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.
(sykora@natur.cuni.cz)

Rozsah: 1/1, 6 kr.

Rozvrh: U34, každou sudou středu 12:00--15:40 (3.10., 17.10., 31.10. – čtecí týden, 14.11., 28.11., 12.12.)

Ukončení: zkouškou, hodnocena je seminární práce a její prezentace (65%) a otázky vypracované při samostudiu literatury (35%)

Seminární práce: téma „Město: místo v prostoru, prostor v místě“, text o rozsahu 2000-3000 slov, ústní a vizuální prezentace na závěrečném semináři

Anotace

Cílem kurzu je (1) porozumění městu, jakožto výsledku organizace společnosti v prostředí, a (2) pochopení procesů a mechanismů utváření a proměn města. Důraz je kladen na vnímání města jako (1) místa v širším celosvětovém a celospolečenském prostoru a (2) vnitřně strukturovaného a diferencovaného prostoru složeného z plurality různorodých nicméně vzájemně integrovaných míst.

Nejdříve je diskutována definice města jakožto specifického místa v krajině určeného vysokou integritou společenských vazeb, vyznačujícího se neobvyklou vnitřní rozmanitostí a významným vlivem na okolí. Město nabízí vysoký potenciál pro kreativitu a inovace. Zároveň je místem potenciálních sociálních konfliktů a společenských rizik, ale též spolupráce, synergií a budování kulturní plurality a tolerance. V neposlední řadě město (kompaktní x bezbřeze se rozrůstající) představuje potenciál i hrozbu udržitelného rozvoje. Ke studiu města bylo a je přístupováno z různorodých perspektiv. Kurz diskutuje ty nejvýznamnější z hlediska historického vývoje poznání měst i současných debat o městech.

Specifická pozornost je věnována restrukturalizaci měst v období globalizující se společnosti s důrazem na procesy proměny vnitřní prostorové struktury měst a dynamicky se měnící lokality. V neposlední řadě je pak diskutována role aktérů utvářejících města: těch kdo mají moc rozhodovat a investovat kapitál, těch, kteří města formují svými každodenními aktivitami a těch, kteří utváří naše povědomí o městech a jejich problémech.

Hlavní získanou kompetencí studenta je integrální a interdisciplinární chápání složitosti a provázanosti městského, jeho objektivních základů a rozmanitých subjektivních interpretací a schopnost pozitivní analýzy, kritického vyhodnocení a normativních doporučení pro veřejnou správu. Výstupem kurzu je seminární práce reflektující teoretický akademický rámec i praktickou zkušenost každodenního života občana, jež bude prezentována na závěrečném semináři. Literatura je dostupná v ISu (složka Studijní materiály předmětu).

Celková zátěž: 24 kontaktních hodin, 3000 slov textu, 360 stran textů povinné četby

Program:

3.10.

Město: místo v prostoru, prostor v místě Nastavování zrcadel: model, vysvětlení, interpretace

Ontologie: Co je to město? Definice města. Město v krajině, krajiny ve městě. Místo. Prostor. Dialektika místa a prostoru. Epistemologie: Jak na město? Sociální ekologie, politická ekonomie, post-strukturalismus.
Zadání seminární práce.

PADDISON, R. (2001) Identifying the City. In: Paddison, R., ed, Handbook of Urban Studies, s. 11-13. London, Sage.
NORBERG-SCHULZ, CH. (1976) Place. AA Quarterly.
MASSEY, D. (1993) Power-geometry and a progressive sense of place. In: Bird, J., Curtis, B., Putnam, T., Robertson, G., Tickner, L., eds, Mapping the Futures: Local Cultures, Global Change. London, Routledge, s. 59-69.

17.10.

Město a společnost Prostor města (z Chicaga do Los Angeles)

Městský způsob života. Městské prostředí, kapitalismus, pokročilá dělba práce. Vnitřní prostorová struktura města: řád nebo náhoda?

Předložení konceptu témat seminárních prací (max 1 str.)

WIRTH, L. (1939) Urbanism as a Way of Life. The American Journal of Sociology 44 (1), s. 1-24.
SAYER, A. (1995) Liberalism, Marxism and Urban and Regional Studies. International Journal of Urban and Regional Studies, s. 79-95.
BURGESS, E.W. (1925) The growth of the city: an introduction to a research project. In: Park, R.E., Burgess, E.W., McKenzie, R.D. (ed.). The City. University of Chicago Press, Chicago, s. 47-62.
LYNCH, K. (1960) The city image and its elements. In: Le Gates, T., Stout, F., eds (1996) The City Reader, s. 98-102. Routledge.
DEAR, M., FLUSTY, S. (1998) Postmodern urbanism. Annals of the Association of American Geographers, 88, s.50-72.

31.10.

Město: koncentrace, integrita, specializace, diferenciac

Čtecí týden. S předstihem budou zadány otázky pro samostatné zpracování při využití literatury. Rozsah max. 500 slov na 1 otázku. Zadání 22.10., odevzdání do 8.11.

14.11.

Kam kráčíš město? Globální město a místní restrukturalizace. Mozaika města a její proměny: segregace, gentrifikace, suburbanizace. Nové sociálně-prostorové formace: gated communities, koncentrace imigrantů, edge a edgeless cities.

Restrukturalizace současných měst, její podmíněnosti, procesy proměny a měnící se lokality.
Reflexe navržených témat seminárních prací

- SASSEN, S. (2001) Economy and culture in the global city. In: Paddison, R., ed, Handbook of Urban Studies, s. 168-180. London, Sage.
- KNOX, P. (1991) The restless landscape: Economic and socio-cultural change and the transformation of Washington, DC. Annals of the Association of American Geographers, 81, 181-209.
- MARCUSE P. (1993) What's So New About Divided Cities? International Journal of Urban and Regional Research 17 (3), 355-365.
- MARCUSE, P. (1997) The enclave, the citadel, and the ghetto. What has changed in the post-Fordist U.S. city. Urban Affairs Review, 33 (2), 228-264.
- THEAFORD, J.C. (2008) Diverse suburbia. In: The American Suburb: The Basics, s. 43-86.
- LANG, R., LEFURGY, J. (2003) Edgeless Cities: Examining the Noncentred Metropolis. Housing Policy Debate 14 (3), 427-460.

28.11.

**Růst měst a kapitál (kdo rozhoduje?)
Sociálně-prostorová dialektika (aktéři či struktury?)
Sociální konstrukce obrazů města (kdo utváří realitu?)**

Moc kapitálu a nerovnoměrný územní rozvoj, lidské aktivity v časoprostoru města, reprezentace místa a prostoru.

- HARVEY, D. (1989) From managerialism to entrepreneurialism: the transformation in urban governance in late capitalism. Geografiska Annaler 71B (1), s. 3-17.
- MOLOTCH, M. (1976) The City as a Growth Machine: Toward a Political Economy of Place. The American Journal of Sociology, 82, č. 2, s. 309-332.
- SOJA, E.W. (1980) The socio-spatial dialectic. Annals of the Association of American Geographers 70 (2), 207-225.
- NOVÁK, J., SÝKORA, L. (2007) A City in Motion: Time-space activity and Mobility patterns of Suburban Inhabitants and Structuration of Spatial Organisation in the Prague Metropolitan Area. Geografiska Annaler B: Human Geography 89 (2), 147-167.
- DEAR, M.J., FLUSTY, S. (2002) The representation of space. In: Dear, M.J., Flusty, S., eds, The Spaces of Postmodernism: Readings in Human Geography, p. 253-255. Blackwell.

12.12.

Město: místo v prostoru, prostor v místě

Závěrečný seminář: prezentace a diskuse seminárních prací na téma „Město: Místo v prostoru, prostor v místě“

Rozsah seminární práce: 2000-3000 slov
Prezentace: ústní a vizuální
Hodnotí se originalita, argumentace, reflexe znalostí získaných v kurzu, formální zpracování, prezentace, diskuse.

Odevzdání seminárních prací: do 15.12.
Vyhodnocení seminárních prací: do 5.1.

Hodnocení seminárních prací:

seminární práce	65%
prezentace a diskuse na semináři	35%

Doplňková literatura k tématu

- SAVAGE, M., WARDE, A. (1993) Urban Sociology, Capitalism and Modernity. The Macmillan Pres Ltd.
- SÝKORA, L. (1993) Teoretické přístupy ke studiu města. In: L. Sýkora, ed., Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK Praha, 64-99.
- SÝKORA, L., SÝKOROVÁ, I. (2007) Růst a úpadek metropole: věčné téma výzkumu měst. Geografie – Sborník ČGS 112 (3), 237-249.